

Kongregace pro klérus
Slavnost Nejsvětějšího Srdce Ježíšova (30. května 2008)
Světový den modliteb za posvěcení kněží

Milí spolubratři v kněžské službě,

v den svátku Nejsvětějšího Srdce Ježíšova trvale a s láskou zaměříme pohled své mysli a svého srdce na Krista, jediného Spasitele našeho života a světa. Zahledět se na Krista znamená zahledět se na tu tvář, kterou každý člověk, vědomě či podvědomě, hledá jako jedinou přiměřenou odpověď na svou neutišitelnou touhu po štěstí.

My jsme se s touto tváří setkali a v ten den a v tom okamžiku se jeho láska tak hluboce vryla do našeho srdce, že jsme už nemohli dělat nic jiného, než vytrvale žádat o to, abychom přebývali v jeho přítomnosti. „Zrána slyšíš můj hlas, zrána ti předkládám své modlitby a čekám.“ (Žl 5,4)

Posvátná liturgie nás vede k tomu, abychom stále znovu kontemplovali tajemství Vtělení Slova, počátek a vnitřní podstatu toho společenství, jímž je církev: Bůh Abrahamův, Izákův a Jakubův se zjevil v Ježíši Kristu. „Nikdo by nemohl vidět jeho slávu, aniž by byl nejdřív uzdraven ponížeností jeho těla. Prach tě oslepil, prach tě uzdraví; tvoje slepota přišla z těla, z těla přišlo tvé uzdravení.“

Jedině když znovu pohlížíme na dokonalé a fascinující lidství Ježíše Krista, který žije a jedná v tuto chvíli, který se nám zjevil a i dnes se ve své lásce plné zalíbení stále sklání nad každým z nás, jediné tehdy mu umožníme, aby osvítil a naplnil propast bídy našeho lidství, s jistotou naděje, s níž jsme se setkali, a milosrdenství, jež přijímá naše omezení a učí nás odpouštět i to, co jsme u sebe ani nedokázali postřehnout. „Propastná tůň na tůni volá v hukotu peřejí tvých.“ (srov. Žl 42,8)

Při příležitosti tradičního Dne modliteb za posvěcení kněží, který se slaví o svátku Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, bych rád připomněl prvenství modlitby ve vztahu k činnosti, protože na ní závisí účinek činnosti. Poslání církve velice závisí na osobním vztahu každého jednotlivce s Pánem Ježíšem, proto musí být živeno modlitbou: „Nadešel okamžik, abychom opětně potvrdili, jak důležitá je modlitba v konfrontaci s aktivismem a hrozícím sekularismem.“ Neúnavně čerpejme z jeho milosrdenství, nechme ho, aby zkoumal a uzdravoval bolestné rány našeho hříchu, aby nás naplnil úžasem tváří v tvář stále novému zázraku našeho vykoupeného lidství.

Milí spolubratři, jsme znalci Božího milosrdenství vůči nám a jediné tak jsme jeho nástroji ve stále novém přijímání zraněného lidství. „Kristus nás nespasil z našeho lidství, ale skrze ně; nezachránil nás ze světa, ale přišel do světa, aby se svět skrze něj zachránil.“ (srov. Jan 3,17) Konečně, jsme kněžími kvůli svátosti svěcení, nejvyššímu úkonu Božího milosrdenství a zároveň jeho zalíbení.

Na druhém místě ve vroucí a neuhasitelné touze po Kristu je nejvěrohodnější dimenzí našeho kněžství prosebná modlitba, prostá a nepřetržitá modlitba, které se učíme v tichém rozjímání. Vždy byla charakteristickým rysem života svatých a má být naléhavě vyžadována. Vědomí vztahu s Kristem je každodenně podřízeno očišťování zkouškou. Každý den znovu a znovu zjišťujeme, že ani my, duchovní, kteří jednájí in persona Christi capitis, nejsme ušetřeni tohoto dramatu. Nemůžeme prožít jediný okamžik v jeho přítomnosti bez něžné touhy ho poznat a stále více se k němu

přimknout. Nepodlehne pokašení, že budeme své kněžství považovat za nevyhnutné a nepřenositelné břemeno, které jsme jednou přijali a tudíž ho můžeme vykonávat „mechanicky“ třeba vhodně rozčleněným a promyšleným pastoračním plánem. Kněžství je povolání, cesta a způsob, skrze nějž nám Kristus dává spásu, povolal a stále nás povolává, abychom žili s ním.

Jediná vhodná míra vzhledem k našemu svatému povolání je radikálnost. Tato úplná oddanost s vědomím vlastní nevěrnosti může nastat pouze díky v modlitbě obnovovanému rozhodnutí, které potom Kristus den co den uskutečňuje. Vlastní dar kněžského celibátu má být přijímán a prožíván v této dimenzi radikálnosti a plného připodobnění Kristu. Jákýkoli jiný postoj k realitě vztahu s ním vede k riziku, že se stane ideologií.

Někdy i mimořádně velké množství práce, které od nás mnohdy vyžadují současné podmínky služby, nás nemá odrážet, ale vést k tomu, abychom dokonce s ještě větší pozorností pečovali o svou kněžskou identitu, která má nepopíratelně božský základ. V tomto smyslu nás podle logiky odporující logice světa právě zvláštní podmínky této služby mají vést k „zvýšení úrovně“ našeho duchovního života, abychom přesvědčivěji a účinněji svědčili o tom, že náležíme výlučně Kristu.

K plné oddanosti nás vede ten, který nás miloval jako první. „Nechávám se najít tím, kdo mě nehledal. Říkám: ‚Zde jsem‘ tomu, kdo nevzýval mé jméno.“ Místem plnosti par excellence je eucharistie, protože: „V eucharistii Ježíš nedává ‚něco‘, ale dává sám sebe. Obětuje své tělo a prolévá svou krev. Tím dává celý svůj život a zjevuje původní zdroj této lásky.“

Budme, milí spolubratři, věrní každodennímu slavení eucharistie nejen proto, abychom splnili pastorační úkol nebo požadavky společenství, které je nám svěřeno, nýbrž proto, že to je naše absolutní osobní potřeba, jediný dostatečný důvod k plnému kněžskému životu, tak jako potřebujeme k životu vzduch nebo světlo.

Svatý otec nám v posynodální exhortaci Sacramentum caritatis důrazně připomíná tvrzení sv. Augustina: „Nikdo ať nejí tento chléb, když ho předtím neadoroval; hřešili bychom, kdybychom ho neadorovali.“ Nemůžeme žít, nemůžeme nahlížet pravdu o sobě, aniž bychom umožnili Kristu, aby se na nás díval a přetvářel nás v každodenní eucharistické adoraci. „Stabat“ Marie, „eucharistické ženy“, pod křížem vlastního Syna je nejvýznačnějším příkladem kontemplace a adorace božské oběti, který nám byl dán.

Stejně jako je misionářská dimenze vtisknuta do vlastní povahy církve, podobně je naše poslání obsaženo v kněžské identitě, takže naléhavost misie je předmětem našeho povědomí. Naše kněžská identita se den za dnem utváří a obnovuje v „dialogu“ s naším Pánem. Bezprostředním důsledkem vztahu s ním, který je neustále živen nepřetržitou modlitbou, je potřeba umožnit podíl na něm všem, kteří jsou okolo nás. Svatost, o níž každý den usilujeme, opravdu nemůže být chápána v duchu neplodného a abstraktního individualistického pojetí, ale je to nutně svatost Kristova, která je nakažlivá pro všechny: „Společenství s Ježíšem Kristem nás začleňuje do jeho způsobu bytí »za všechny«, a tak vytváří náš způsob bytí.“

Pro nás se Kristovo „být pro všechny“ uskutečňuje v Tria munera, do nichž nás staví vlastní povaha kněžství. Tato munera, která tvoří plnost naší služby, nejsou

místem odcizení nebo dokonce čistě funkcionalistickým redukcionismem naší osoby, nýbrž spíše nejpravdivějším vyjádřením toho, že patříme Kristu; jsou místem vztahu s ním. Lid, který je nám svěřen, abychom ho učili, posvěcovali a vedli, není něco, co nás odvádí od „našeho života“, ale je Kristovou tváří, kterou každodenně kontemplujeme, jako snoubenec kontempluje tvář své snoubenky, jako Kristus kontempluje církev, svou snoubenku. Lid, který nám je svěřen, je nezbytnou cestou naší svatosti, tedy cestou, na níž Kristus skrze nás ukazuje Otcovu slávu.

„Jestli pro někoho, kdo svede k hříchu jednoho z nejmenších, by bylo lépe, aby si uvázal kolem krku mlýnský kámen a vrhl se do moře, co mají vytrpět a jaký trest si zaslouží ti, kdo svedou k zatracení celý lid?“ S vědomím tak závažného úkolu a stejně závažné zodpovědnosti za náš život a spásu, kde věrnost Kristu jde ruku v ruce s „poslušností“ vůči požadavkům, které klade vykoupení těchto duší, nemůžeme nechat nejmenší prostor pochybnostem o přijaté milosti. Můžeme jen chtít, nakolik to je možné, dát prostor jeho lásce, aby skrze nás působil. Buď totiž umožníme, aby Kristus spasil svět tím, že bude působit v nás, anebo riskujeme, že se zpronevěříme vlastní povaze svého povolání. Míra oddanosti, milí spolubratři, je vždy znovu v úplnosti. „Pět chlebů a dvě ryby“ jistě není mnoho, ale je to všechno! Boží milost dělá z celé naší nepatrnosti „přijímání“, které sytí lid. Na této „úplné oddanosti“ mají zvláštní účast staří nebo nemocní kněží, kteří každý den vykonávají božskou službu, a tím se spojují s Kristovým utrpením a obětují svůj život kněze za skutečné dobro církve a za spásu duší.

Nezbytným základem celého kněžského života je svatá Matka Boží. Vztah s ní se nemůže vyřešit praktikováním zbožnosti, ale podporuje ho neustálá oddanost celého našeho života a naší služby v její plnosti do náruče ustavičné Panny. Svatá Panna i nás podobně jako Jana znovu přivádí pod kříž svého Syna a našeho Pána, abychom s ní kontemplovali nekonečnou lásku Boží: „On, náš život, pravý život, sestoupil sem dolů, obtížil se naší smrtí, aby ji zničil přemírou svého života.“

Bůh Otec si stanovil jako podmínku pro naše vykoupení, pro naplnění našeho lidství, pro uskutečnění Vtělení Syna, že počká na „Fiat“ jedné panny jako odpověď na andělovo zvěstování. Kristus se – dalo by se říci – rozhodl, že svěří svůj život láskyplné svobodě své Matky: „Tím, že Krista počala, zrodila, živila, představila v chrámě Otci a trpěla se svým synem umírajícím na kříži, zcela zvláštním způsobem spolupracovala na díle Spasitelově poslušností, vírou, nadějí a vroucí láskou pro obnovení nadpřirozeného života duší. Proto se stala naší matkou v řádu milosti.“

Papež sv. Pius X. řekl: „Veškeré kněžské povolání pochází z Božího srdce, ale prochází skrze srdce matky.“ To je pravda vzhledem k zjevnému biologickému mateřství, ale také vzhledem k „zrození“ každé věrnosti Kristovu povolání. Ve svém kněžském povolání se nemůžeme obejít bez duchovního mateřství. Svěrmě se s důvěrou do modliteb celé svaté matky církve, mateřství lidu, jehož jsme pastýři, ale jemuž je také svěřena naše ochrana a svatost; prosme o tuto základní podporu.

Milí spolubratři, naléhavá potřeba „hnutí modlitby, které dává ve svém středu místo ustavičné čtyřicetihodinové eucharistické adoraci, tak aby se v každém koutu země pozvedala k Bohu modlitba adorace, díkůvzdání, prosby a zadostiučinění s hlavním cílem vzbudit dostatečné množství svatých povolání ke kněžství a zároveň –

na úrovni mystického těla – duchovně doprovázet s určitým druhem duchovního mateřství všechny, kdo byli povoláni ke služebnému kněžství a jsou ontologicky připodobněni jedinému Nejvyššímu a Věčnému Knězi, aby stále lépe sloužili Jemu i bratřím jako ti, kdo jsou zároveň ‚v‘ církvi i ‚vůči‘ církvi a představují Krista a reprezentují ho jako hlavu a snoubence Církve.“[11]

V poslední době se zdůrazňuje další forma duchovního mateřství, která v průběhu dějin církve tiše doprovázela vyvolený zástup kněží. Jde o to, abychom konkrétně svěřili naši službu určité osobě, zasvěcené duši, která byla povolána Kristem a nabídla se, že obětuje všechna nezbytná trápení a nevyhnutelné životní těžkosti a bude se přimlouvat za náš kněžský život, a tak bude žít v klidné přítomnosti Krista.

O toto mateřství, které ztělesňuje milující tvář Marie, je třeba se modlit, protože jedině Bůh je může vzbudit a podporovat. Obdivuhodné příklady v tomto smyslu nechybí; vzpomeňme na blahodárné slzy sv. Moniky za jejího syna Augustina, kvůli němuž plakala „více, než pláčou matky kvůli fyzické smrti svých dětí“. Jiný fascinující příklad představuje Eliza Vaughan, která porodila 13 dětí a svěřila je Pánu; z osmi synů se šest stalo kněžími a z pěti dcer čtyři řeholicemi.

Protože není možné být skutečnými prosebníky před Kristem, obdivuhodně skrytým v eucharistickém tajemství, aniž bychom uměli konkrétně žádat o účinnou pomoc a modlitbu ty, které Pán postavil po našem boku, nemějme obavy z důvěry mateřství, které pro nás určitě Duch probouzí.

Svatá Terezie od Dítěte Ježíše s vědomím krajní potřeby modlitby za všechny kněze, zvláště za ty, kteří jsou vlažní, píše v jednom dopise adresovaném své sestře Célině: „Žijme pro duše, buďme apoštoly, spasme zvláště duše kněží [...]. Modleme se, trpme za ně a posledního dne, se Ježíš odvděčí.“

Svěřme se přímlově přesvaté Panny, Královny apoštolů, přeslaské Matce, dívejme se s ní na Krista s nepřetržitým úsilím patřit zcela a radikálně jemu; to je naše identita!

Vzpomeňme na slova svatého faráře arského, patrona kněží: „Kdybych byl už jednou nohou v nebi a někdo mi přišel říct, ať se vrátím na zem, abych pracoval na obrácení hříšníků, rád bych se vrátil. A kdyby bylo nezbytné kvůli tomu zůstat na zemi až do konce světa, stále vstávat o půlnoci a trpět to, co trpím, souhlasil bych z celého srdce.“

Ať Pán vede a chrání všechny a každého jednotlivě, zvláště nemocné a ty, kteří nejvíce trpí, v neustálé oběti našeho života za lásku.

kard. Cláudio Hummes
prefekt

Mauro Piacenza
*titulární arcibiskup z Vittoriana
sekretář*